

Segregation mellan generationer

En kvantitativ studie av etnisk boendesegregation

Eleonor Ahlmark

Ellen Eurenus Hallgren

Sociologiska Institutionen

Kandidatuppsats i sociologi, 15 h.p.
Vt 2011

Handledare: Magnus Bygren

Stockholms
universitet

Sammanfattning

Segregering har att göra med befolkningssammansättningen i en stad vilken kan gälla en demografisk, en socioekonomisk eller en etnisk aspekt. Denna studie fokuserar en rumslig fördelning av invånarna i Stockholm utifrån den etniska aspekten, samt hur denna fördelning reproduceras mellan generationer. Inom olika boendeområden existerar olika sociala förhållanden, vilka skapar skilda möjligheter för dess invånare. En del av dagens sociala reproduktion gäller alltså utsatthet på bostadsmarknaden och för att komma åt denna utsatthet är det viktigt att få en förståelse för den bakomliggande processen genom vilken individer väljer boendeområde. I denna studie undersöks förhållandet mellan andelen utlandsfödda i uppväxtområdet och andelen utlandsfödda i boendeområdet i vuxen ålder. Syftet med studien är att se huruvida etnisk boendesegregation reproduceras mellan generationer samt att ta reda på huruvida ett antal olika faktorer påverkar graden av reproduktion.

Det material som ligger till grund för studien är hämtat ur Stockholmsdatabasen, varifrån ett slumpmässigt urval av 19274 individer födda år 1974 drogs. Genom Chi²-test och logistisk regressionsanalys framkommer att ju större andel utlandsfödda i uppväxtområdet, desto större andel i boendeområdet i vuxen ålder. Anmärkningsvärt är ändå att en majoritet av de som växer upp i dessa områden flyttar till områden med lägre andel utlandsfödda i vuxen ålder. Det framkommer också att kön, föräldraskap, ekonomiska faktorer och social bakgrund har betydelse för valet av boendeområde, samt att utbildningsnivå saknar en sådan påverkan.

Nyckelord

Etnisk boendesegregation, social reproduktion, logistisk regressionsanalys, Chi²-test

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
2 Teori och tidigare forskning.....	3
2.1 Segregering.....	3
2.1.1 Etnisk boendesegregation	4
2.1.2 Etnisk boendesegregation i Stockholms län	6
2.2 Social reproduktion	7
2.3 Etnisk boendesegregation och social reproduktion	9
3 Metod och data	11
3.1 Datamaterial	11
3.2 Analysmetod	11
3.3 Operationalisering.....	12
3.4 Validitet.....	14
4 Resultat	16
4.1 Bivariat analys	16
4.2 Multivariat analys.....	17
5 Diskussion	21
Källförteckning	25

1 Inledning

Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar (Boverket, 2006).

I en storstad har möjligheten alltid funnits för invånarna att gruppera sig enligt vissa mönster. Idag gäller dessa ofta en demografisk, socioekonomisk eller etnisk aspekt, varpå konsekvenserna av den sistnämnda har kommit att få en alltför stor negativ betydelse. I den allmänna debatten förknippas boendeområden med hög andel utlandsfödda ofta med sociala problem och utanförskap, varpå bilden av dessa områden blivit stereotyp och stigmatiserande. Forskning visar även att ungdomar som vuxit upp i dessa områden, oftare än andra, är arbetslösa, bidragsberoende och lagförda för brott.

Sociala skillnader är inte ett nytt fenomen, utan har funnits över lång tid i så gott som alla samhällen. Ofta är skillnaderna kopplade till makt, ekonomi samt andra tillgångar vilka alla utgör resurser och för med sig möjligheter för de individer som besitter dem. Resurserna har generellt gått i arv vilket har tryggt vissa familjers samhällsposition under generationer. Samtidigt har utsattheten hos de familjer med knappa resurser förts vidare till kommande generationer. Då det finns en maktobalans mellan de som vuxit upp i boendeområden med hög andel utlandsfödda och de som inte gjort det gäller en aspekt av dagens sociala reproduktion utsatthet på bostadsmarknaden. Att barn föds in i denna reproduktion går mot idén om alla barns lika förutsättningar.

Etnisk segregation är ett viktigt studieområde p.g.a. dess konsekvenser på både individ- och gruppnivå. Då boendeområdet kan skapa olika sociala möjligheter för dess invånare är det viktigt att få en förståelse för den bakomliggande processen genom vilken individer väljer boendeområde. Det är oftast ekonomiska och kulturella faktorer som ligger till grund för de analyser som görs av den etniska segregationens orsaker, förhållandevis lite forskning fokuserar uppväxtens betydelse. Det finns alltså ett kunskapsglapp gällande huruvida andelen utlandsfödda i uppväxtområdet har betydelse för valet av boendeområde i vuxen ålder. I denna studie undersöks just förhållandet mellan andelen utlandsfödda i uppväxtområdet och andelen utlandsfödda i boendeområdet i vuxen ålder.

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att se huruvida etnisk boendesegregation reproduceras mellan generationer samt att ta reda på huruvida ett antal olika faktorer påverkar graden av reproduktion.

Frågeställningar:

- 1) I vilken grad bosätter sig individer som vuxit upp i områden med hög andel utlandsfödda i liknande områden i vuxen ålder?
- 2) Vilka faktorer påverkar graden av intergenerationell reproduktion?

Vart en individ väljer att bosätta sig är beroende av flera olika faktorer. Faktiska möjligheter, så som ekonomi och tillgång till bostadsmarknaden, spelar självklart in men även preferenser är av betydelse. Denna studie har en kvantitativ ansats och görs utifrån registerdata, förklaringsvärdet för den etniska boendesegregationen begränsas därmed till den information som kan inhämtas genom dessa data.

Begreppsanvändning

I detta arbete görs en distinktion mellan ”svenskar” och ”icke-svenskar”, alltså mellan de som är födda inom, respektive utanför, landets gränser. Benämningen av gruppen ”icke-svenskar” varierar i olika sammanhang och även mellan olika undersökningar. Några talar om ”personer med utländsk bakgrund” eller ”utlandsfödda” medan andra talar om ”invandrare”, ofta uppdelade i första och andra generationens ”invandrare”. Även begrepp som ”ethnicitet” eller ”etniskt ursprung” är vanliga. Då det i denna studie är individens födelseland som ligger till grund för distinktionen mellan ”svenskar” och ”icke-svenskar” används begreppet ”utlandsfödda”. Ethnicitet är ett begrepp som utöver födelseland även inkluderar en kulturell aspekt, vilket är information som helt enkelt inte är inkluderat i datamaterialet.

2 Teori och tidigare forskning

Denna studie fokuserar en rumslig fördelning av invånarna i Stockholm samt hur denna fördelning reproduceras mellan generationer. Studien behandlar därmed två från varandra skilda fenomen, dels segregation och dels social reproduktion. Detta avsnitt syftar till att ge en teoretisk förståelse för båda dessa fenomen och nedan följer en genomgång av teoribildning och forskning kopplat till dessa. Avslutningsvis görs en genomgång av två tidigare studier som sammankopplat social reproduktion och segregation.

2.1 Segregering

Segregering som begrepp anger relationen mellan staden som helhet och dess olika delar gällande befolkningssammansättning (Biterman, 2010). Enligt Svenska akademiens ordlista (1998) betyder ordet segregera just *avhålla, särskilja*. Begreppet syftar således på en makrostruktur, t.ex. en stad, där olika grupper åtskiljs från varandra.

Segregationsforskning kan fokusera ett antal arenor som t.ex. boendet, skolan, arbetsmarknaden och familjebildningen (Nordström Skans & Åslund, 2009) och görs traditionellt utifrån en demografisk, socioekonomisk eller etnisk dimension (Andersson & Bråmås, 2009). Demografisk segregation innebär en åtskillnad baserad på ålder, kön och hushållstyp. Socioekonomisk segregation rör individuella resurser samt social position och etnisk segregation gäller personliga karakteristika så som etnicitet och religionstillhörighet.

Franzén (2001) menar att segregationsprocessen får till följd att stadsdelar och boendeområden präglas av en ökad social homogenitet, vilken skapar sociala skillnader mellan stadens olika delar. Segregation leder enligt honom till en maktobalans där en uppdelning ger ”etablerade och utanförstående, upphöjda och stigmatiserade” (Ibid.). Ytterligare ett problem som segregationsprocessen medför är en ökad polarisering där boendeområden med låginkomstkaraktär har ”förstärkt sin profil” (Lilja & Pemer, 2010). Detta visas genom att boende i resurssvaga områden karaktäriseras av högre arbetslöshet, lägre inkomster, högre ohälsotal och stärkt bidragsberoende. Segregation är således i grund och botten kopplad till maktrelationer mellan olika grupper, samtidigt som den hänger ihop med en skev resursfördelning och fattigdom (SOU 1997:118). Det har också framkommit att

ungdomar som vuxit upp i områden med hög andel utlandsfödda har överrisker för att ha blivit lagförda för brott, ha varit arbetslösa och ha mottagit ekonomiskt stöd (Biterman, 2010).

2.1.1 Etnisk boendesegregation

Inom segregationsforskningen finns det olika förklaringsmodeller till den etniska boendesegregationen. Molina (2005) menar att två av dessa dominerat inom forskningen. Den ena tar sin utgångspunkt i ett strukturalistiskt tänkande medan den andra kan ses som en kulturbaserad förklaring. Den strukturalistiska förklaringsmodellen handlar om faktorer såsom ekonomiska resurser. Genom att samhället i grunden är ojämlikt begränsas valmöjligheterna för de individer som har små resurser, vilket är fallet för många grupper av utlandsfödda. Socialstyrelsen (Biterman, 2010) framhåller att nyanlända ofta är resurssvaga då de saknar socialt nätverk samt kunskaper om samhällsstruktur och språk. Majoritetsbefolkningens försprång kan ta år eller generationer att inhämta. Nordström Skans och Åslund (2009) samt Andersson et al. (2006) beskriver hur bostadsrätter och egnahem är svårt att införskaffa för de med svag ekonomi, vilket får till följd att utlandsfödda är överrepresenterade i hyresrättslägenheter. Dessa är i sin tur ojämnt fördelade inom olika stadsdelar varpå andelen utlandsfödda även varierar mellan stadens områden. Enligt denna förklaringsmodell är således boendesegregationen i grunden en ekonomisk fråga. Den ekonomiska aspekten kommer i denna studie att undersökas genom individens utbildning, inkomst och eventuella mottagande av socialbidrag¹.

Modellen som gäller en kulturbaserad förklaring har sin grund i individuella preferenser (Molina, 2005; Bråmås, 2007; Andersson, 2007). Den grundläggande tanken är att individer väljer att bosätta sig i områden där invånarna liknar dem själva. Det betyder alltså att människor ansluter sig till varandra på grund av faktorer som exempelvis baseras på socioekonomisk status eller etnicitet. Nordström Skans och Åslund (2009) menar att det inom språk, traditioner och kulturer finns vissa faktorer som följer etniska skiljelinjer. Detta gör att människor med samma etniska bakgrund delar vissa egenskaper och värderingar. Ehn (1992) för ett liknande resonemang och menar att dessa faktorer gör att det finns en benägenhet hos människor att söka bostad i närheten av sina likar. Exempelvis visar internationella studier (Michaelson 1977; Fossett & Warren 2005) på en tendens hos individer att bosätta sig i

¹ I dagsläget kallas detta bidrag för *försörjningsstöd*. Här används dock *socialbidrag* då denna benämning var aktuell åren för denna undersökning, 1990 och 2003.

områden inom vilka invånarna liknar dem själva. Stöd för denna förklaringsmodell finns även i två svenska fallstudier (Özukren & Magnusson 1997; Pripp 1990) vilka visar att turkar och kurder i stockholmsförorten Fittja har valt att leva nära sina släktingar. I kontrast till detta menar Andersson (2001) och Ericsson et al. (2002) att detta fenomen inte existerar i någon större utsträckning i Sverige. Kritiker av denna modell menar att den baseras på en kulturrasistisk värdegrund och generaliserar och avindividualiserar utlandsfödda. Dessutom leder tankegången till att skulden för segregationen läggs på de utlandsfödda, ett s.k. *blaming the victim*-resonemang. Huruvida förklaringen till boendesegregation går att finna i denna modell undersöks inte i denna studie. Däremot kan en låg grad av förklaringsvärde i undersökningen indikera ett eventuellt utrymme för den kulturbaserade förklaringen.

Molina (2005) menar att en tredje förklaringsmodell, som tar sin utgångspunkt i samspelet mellan människor och institutioner, kan ställas mot de tidigare två. Modellen består av olika aspekter varav den ena är politisk. Hon framhåller hur ett ursprungligt syfte med bostadspolitik sedan efterkrigstiden varit att skapa integrering. Detta mål har dock inte uppnåtts då åtgärder istället har riktats till att förebygga hemlöshet, bostadsbrist, trångboddhet och låg standard på lägenheterna. Resultatet blev att vissa boendeområden blev för dyra för delar av befolkningen att bo i, varpå fattiga familjer koncentrerades i andra delar av staden. Dessutom har en stor del av de invandrade familjerna systematiskt hänvisats till samma områden. Trots att politiker har både viljan och medel att påverka bostadsmarknaden har deras deltagande alltså bidragit till segregeringens fortskridande. Utöver politikernas roll framhåller Molina att media medverkat till den etniska boendesegregationens produktion och reproduktion. Genom stereotypa beskrivningar där områden med hög andel utlandsfödda beskrivs i negativ bemärkelse naturaliseras segregation som fenomen samtidigt som dess invånare stigmatiseras. Resultatet blir en kollektiv diskriminering där de som har möjlighet väljer bort vissa boendeområden. Den tredje förklaringsmodellen är till viss del överensstämmande med den strukturalistiska. Molinas tankar ger dock en mer komplex förståelse för processerna bakom strukturerna, alltså hur skillnader i pris och status mellan olika boendeområden förstärkts de senaste decennierna.

Utöver den kollektiva diskrimineringen framkommer, genom både svensk och internationell forskning, ytterligare en form av etnisk diskriminering (Ondrich, Stricker & Yinger, 1999; Carpusor & Loges, 2006; Ahmed & Hammarstedt, 2008; Hogan & Berry, 2008). Studierna är alla likartade, där identiska lägenhetsansökningar har skickats ut till olika fastighetsägare. Enda skillnaden är att sökanden uppgett namn som är typiska för olika etniciteter. Den studie

som har ett annat tillvägagångssätt är Ondrich, Stricker & Yinger (1999) där de sökande istället för en skriftlig ansökan besökt hyresvärderna. Bortsett från hudfärg har de sökande då liknande karakteristika. Resultaten visar genomgående att individer med utländskt namn/utseende diskrimineras och mer sällan kallas till visningar. I de studier där namnen/utseendena indikerat ett flertal olika etniciteter är det de arabisk klingande namnen/utseendena som diskriminerats i störst utsträckning. I den svenska studien av Ahmed och Hammarstedt framkommer att ett svensk klingande namn gav en positiv respons i 41 procent av de totalt 340 ansökningar som gjordes, medan motsvarande siffra för ett utlandsklingande namn var 18 procent.

Resultaten av diskrimineringsforskningen är i enlighet med teoribildning gällande etniska hierarkier samt synliga och osynliga invandrargrupper. Begreppet etniska hierarkier syftar på en uppdelning baserat på etniskt och kulturellt ursprung, vilken görs mellan individer med majoritets- och minoritetsbakgrund. Skillnader i inkomst och sysselsättning mellan svenskfödda och individer med ursprung i exempelvis Libanon, Irak, Turkiet samt delar av Afrika är betydligt mer påtagliga än skillnader mellan svenskfödda och individer med ursprung i övriga västvärlden (Andersson, Bråmås & Hogdal, 2007). Synliga invandrargrupper refererar till en stor heterogen grupp afrikaner, asiater, romer och muslimer, men även andra européer vars utseende, beteende och religion avviker från majoritetens. Synliga minoriteter är de mest utsatta minoriteterna och är därmed de grupper som i högre utsträckning utsätts för rasism och diskriminering (Biterman, 2010). Följaktligen finns det en ordning utifrån vilken invandrarens möjligheter på arbets- och bostadsmarknaden rangordnas. Att den etniska hierarkin påverkar de ekonomiska resurserna för vissa minoriteter, i synnerhet för de synliga invandrargrupperna, ger som en direkt följd att möjligheterna på bostadsmarknaden begränsas för dessa. Utifrån den etniska hierarkin samt de synliga invandrargruppernas möjligheter på bostadsmarknaden, förväntas studien visa att andelen utlandsfödda i boendeområdet samvarierar med graden av synlighet.

2.1.2 Etnisk boendesegregation i Stockholms län

Som nämnts tidigare syftar segregation som begrepp till en makrostruktur där grupper åtskiljs från varandra. Att denna åtskillnad inte är konstant, utan föränderlig, är en naturlig följd av att befolkningssammansättningen förändras i sin helhet. Från efterkrigstiden till 1970-talet bestod invandringen i Stockholm av arbetskraft från övriga nordiska länder och Europa (Ohlsson, 1969). Under denna period minskade segregationen kraftigt, varpå den ökade svagt under första delen av 1970-talet (Prop 1997/98:165). Sedan 1980-talet har invandringen bestått av

anhöriginvandring och asylinvandring (Ljungberg & Wilén, 2008). Fram till 2002 var den ökade segregationen mer påtaglig och har därefter i viss mån stabiliserats. Trenden tyder dock på en ökning i ett längre tidsperspektiv (Biterman, 2010). Sedan reglerna gällande arbetskraftsinvandring lättades 2008 har denna ökat och det är då framförallt individer med ursprung i Thailand, Indien och Kina som invandrat (Migrationsverket, 1:2009).

Invandrartäta områden är inte nödvändigtvis resurssvaga, men i Stockholm tenderar dock ett boendeområdes resursstyrka korrelera med graden av synliga invandrare. I de mycket resurssvaga områdena är andelen synliga invandrare fyra gånger högre än vad den är i den totala befolkningen (Biterman 2010). I dessa områden (Rågsved, Centrala Skärholmen, Tensta, Rinkeby och Husby) är koncentrationen av andelen utlandsfödda högre än 60 procent. En majoritet av den övriga delen utgörs av de utlandsföddas barn. Frescati-Ekhagen och Salems centrum är två områden som sticker ut då de är mycket resurssvaga men etniskt integrerade. Ett fåtal boendeområden med synliga invandrargrupper är ekonomiskt integrerade, exempelvis Kista och Rissne. Resursstarka områden med en betydande del utlandsfödda finns däremot inte (Ibid.). De senaste årtiondena har alltså de synliga invandrargrupperna intagit den boendesituation som ekonomiskt och socialt utsatta svenskar tidigare haft.

2.2 Social reproduktion

Social reproduktion är ett begrepp som syftar till de mekanismer och processer vilka upprätthåller och utvecklar ett produktionssystem över tid (Lewenhaupt, 1995). Den struktur som finns i samhället idag har inte uppkommit av slumpen. Historiskt sett har samhällets inflytelserika och förmögna familjer fört vidare sin makt och sina tillgångar till kommande generationer. Samtidigt har fattiga och utsatta familjer haft svårt, om än omöjligt, att förändra sin situation. Det är detta som är innebörden av den sociala reproduktionen.

Samhällets bakomliggande strukturer är välstuderade och en av de mer framträdande teoretikerna inom området är Pierre Bourdieu. Social handling, relation och struktur är för honom ett stort fokus och i hans texter är kapitalbegreppet ett centralt och genomgående tema. Bourdieu (1995) talar om tre grundformer av kapital. Ekonomiskt kapital utgörs av ekonomiska tillgångar och materiella resurser, kulturellt kapital består av utbildning och behärskan det av kulturens sociala aspekter och socialt kapital utgörs av sociala kontakter. Samtliga kapitalformer har i sig ett symboliskt värde, vilket bestäms inom ett specifikt område, ett fält. Det symboliska kapitalet internaliseras i form av habitus, vilket rymmer

individens samlade erfarenheter. Begreppet fokuserar handlingsmönstrens reproduktion och kan ses som ett system av dispositioner, ”vilka ger upphov både till meningsfulla praktiker och till uppfattningar som kan ge mening åt samma praktiker” (Bourdieu, 1994:298). Habitus uppstår mellan individer som kollektivt delar ett visst kapital och det är även utifrån habitus som individen formar sina preferenser. De olika formerna av kapital fördelar, tillsammans med habitus och fält, individer till olika samhällspositioner. Habitus kan alltså sägas vara den ram genom vilken individen uppfattar och tolkar sin omvärld. Det rör sig då om hur handlingsmönster reproduceras mellan generationer och inom samhällets olika sociala strukturer.

Genom Bourdieus (1973) utbildningssociologiska studier framkommer att barn från resursstarka familjer tidigt i livet skaffat sig det habitus, de färdigheter, som gynnas inom utbildningssystemet. På så sätt får de resursstarka barnen fördelar samtidigt som andra barn redan från början befinner sig i en underlägsen position. Fördelarna visas framförallt i form av bättre betyg varpå dessa barn uppmuntras till högre studier. De privilegierade barnen leds därmed genom skolsystemet på ett sätt så att de i slutändan når samhällets maktpositioner. På arbetsmarknaden innebär även effekten av habitus att barn till arbetarklassföräldrar inte ser sig själva i exempelvis en framtida chefsposition eller inom andra statusyrken, varpå de inte heller satsar på en högre utbildning. Därmed begränsas deras möjligheter till att nå välbetalda statusyrken dels genom den faktiska bristen på kompetens, dels genom utebliven vilja att nå dessa yrken.

Forskning från de senaste årtiondena stödjer teorin kring detta reproducerande mönster (Karabel & Astin, 1975; Erikson & Jonsson, 1993; Almgren et al., 2011). Exempelvis kommer Almgren et al. i Högskoleverkets årsrapport 2011 fram till att skillnader i skolprestationer, val av skola och gymnasieutbildning, påbörjade högskolestudier samt val av högskoleutbildning beror på föräldrarnas olika utbildningsnivå. Individer med högutbildade föräldrar tenderar att studera på högskola i högre utsträckning än andra medan individer med lågutbildade föräldrar tenderar att studera på högskola i lägre utsträckning.

Chevalier (2001) visar i en brittisk studie att tio procent av högskolestudenter, sex till elva år efter examen, är i samma bransch som sin far och att så mycket som 29 procent har samma anställningsform. Resultaten är särskilt tydliga för vissa yrkeskategorier, till exempel läkare, jordbrukare, elektriker och administrativa yrken. Då analysen delas upp efter kön framkommer att det är sönerna som tar efter sina fäder och att det inte finns något samband mellan faderns och dotterns yrkesval. Däremot kommer Carmichael (2000), i en annan brittisk

studie, fram till att döttrar påverkas av moderns yrkesval. Således tenderar barn att gå i föräldrarnas fotspår i yrkeslivet, men reproduktionen av yrke följer en könsstruktur. I Sverige kan samma mönster tydas. Jonsson et al. (2009) kommer fram till att elva procent följer föräldrarnas yrkesval. I studien framkommer att tendensen är starkt i fader-son-relationer. Detta kan dock till viss del förklaras av att information saknas gällande många av mödrarnas yrke.

På samma sätt som habitus påverkar arbetsmarknaden kan det också tänkas att den påverkar bostadsmarknaden. Liksom barn från arbetarklassen begränsar sina preferenser i yrkeslivet, kan barn som växer upp i resurssvaga hushåll begränsa sina preferenser gällande bostadsval. Utifrån habitus kan det alltså sägas att dessa barn inte ser sig själva bo i de mest resursstarka områdena som har lägst andel utlandsfödda senare i livet och därmed begränsar de sig själva ifrån dessa områden även om de har de faktiska möjligheterna.

2.3 Etnisk boendesegregation och social reproduktion

I relation till den betydande andel studier som gjorts gällande segregation och social reproduktion är det förhållandevis få studier som kopplat ihop dessa fenomen. En av dessa baserades på Gautreaux-projektet som pågick mellan 1976 och 1998 i Chicago. Genom *The Gautreaux Residential Mobility Program* fick svarta låginkomstfamiljer möjlighet att flytta från etniskt, socialt och ekonomiskt isolerade områden till mindre isolerade områden. Sammanlagt flyttade 7000 familjer, varav hälften placerades inne i staden och andra hälften i olika förorter. En senare studie av Keels (2008) har fokuserat var 273 av de s.k. Gautreaux-barnen har valt att bosätta sig i vuxen ålder. För att fördjupa förståelsen av flyttmönstren gjordes även intervjuer med 25 av mödrarna till de barn som deltog i studien. Genom dessa framkom att beslutet att delta i Gautreaux-projektet till största delen berodde på att en flytt till ett mindre isolerat område skulle innebära ökade möjligheter för barnen i familjen. Den ursprungliga planen för de flesta av mödrarna var att efter ett år flytta tillbaka närmare det ursprungliga boendeområdet. I snitt bodde dock familjerna kvar i sju år. Resultaten visar att projektet var lyckat då de nu vuxna barnen tenderar att bo i etniskt integrerade medelinkomst-områden. Av de barn som placerades i förorterna stannade 60 procent kvar medan endast 22 procent av de som placerades inne i Chicago senare flyttade till en förort.

Ytterligare ett amerikanskt projekt som syftar till att skapa integrering är *Moving to Opportunity* (MTO) som pågick mellan år 1994 och 1998. I likhet med Gautreaux-projektet är

MTO ett boendeeperiment där låginkomsttagarfamiljer från fattiga områden i olika delar av USA erbjöds möjligheten att flytta till privata fastigheter i mer resursstarka områden. Hittills är det endast kortsiktiga effekter av projektet som utvärderats, vilka visar att ett resursstarkt boendebområde för med sig positiva effekter på mental hälsa samt minskad fetma (Kling et al., 2004).

Både Gautreaux och MTO är projekt där låginkomstfamiljer flyttats från sina boendebområden. Skillnaden mellan dem är att urvalet för MTO baserats på en socioekonomisk grund, medan grunden för Gautreaux även har en etnisk dimension. I Gautreaux-projektet var det endast svarta låginkomstfamiljer som flyttade till etniskt integrerade områden, medan familjerna i MTO-projektet flyttade till resursstarka områden vilket inte nödvändigtvis förändrade koncentrationen av minoriteter. Detta blir tydligt då den genomsnittliga andelen minoriteter i det ursprungliga boendebområdet var 89 procent, jämfört med 85 procent i det senare området (Keels, 2008). Baserat på skillnaden mellan de båda projekten drar Keels (2008) slutsatsen att ekonomisk integrering följer av etnisk integrering, men att etnisk integrering inte nödvändigtvis följer av ekonomisk integrering. För att förändra etniska boendestrukturer krävs således fokus på en etnisk sammansättning och inte endast en ekonomisk.

I likhet med Gautreaux och MTO fokuserar denna studie uppväxtområdets betydelse för valet av boendebområde i vuxen ålder. De båda amerikanska studierna utförs på ett experimentellt tillvägagångssätt där deltagarna flyttats från sina boendebområden, medan denna studie istället undersöker individens egna flyttmönster, alltså den naturliga sociala mobiliteten.

3 Metod och data

I detta avsnitt presenteras inledningsvis det material som studien baseras på. Därefter ges en kort genomgång av de metoder som används i analysen samt hur resultaten ska tolkas. Sedan ges en beskrivning av de operationaliseringar som gjorts för att skapa variablerna. I den avslutande delen behandlas validiteten för studien.

3.1 Datamaterial

Det material som ligger till grund för studien är hämtat ur Stockholmsdatabasen, vilken består av registerdata på individnivå över stockholmare. Det inkluderar individer fyllda 16 år eller äldre, folkbokförda eller arbetande i Stockholms län någon gång under 1990 till 2003, samt deras föräldrar. Ur materialet drogs ett slumpmässigt urval av 19274 individer födda år 1974 och bosatta i Stockholms län. Studien baseras således på en kohort.

3.2 Analysmetod

För att ge en övergripande bild av hur sambandet ser ut mellan andelen utlandsfödda i uppväxtens boendeområde samt det nuvarande boendeområdet görs ett χ^2 -test. Ett signifikant resultat indikerar att ju högre andel utlandsfödda i uppväxtområdet, desto högre andel utlandsfödda i boendeområdet i vuxen ålder, samt det omvända. Ju lägre andel utlandsfödda i uppväxtområdet, desto lägre andel utlandsfödda i boendeområdet i vuxen ålder.

I analysen av vilka faktorer som samvarierar med valet av boendeområde, samt i vilken grad detta sker, används logistisk regressionsanalys. Metoden tar hänsyn till olika oberoende variablers inverkan på en beroende variabel och är lämplig att använda då den senare är dikotom (Edling & Hedström, 2003). Den beroende variabeln innebär att en individ antingen bosätter sig i ett område med hög andel utlandsfödda, eller inte gör det. Resultatet presenteras i oddskvoter, värdet på en populations avvikelse från en referenspopulation. Värdet av referenskategori är alltid 1,0 (Ibid.). Oddskvoter med värden som överstiger 1,0 innebär exempelvis för variabeln 'födelseland' att individer från ett specifikt ursprungsområde, oftare än svenskfödda (referenskategori), bosätter sig i områden med hög andel utlandsfödda. Värdet

2,0 visar att så är fallet i dubbelt så hög utsträckning. På samma sätt innebär oddskvoter med värden lägre än 1,0 att individer från det ursprungsområdet, mer sällan än svenskfödda, bosätter sig i områden med hög andel utlandsfödda. Värdet 0,5 visar att så endast är fallet i hälften av gångerna.

I studien rapporteras regressionsanalyserna i fyra modeller. I den första modellen regresseras andel utlandsfödda i nuvarande boendeområde på andel utlandsfödda i uppväxtområde och födelse-land. Den andra modellen kontrollerar för individens kön samt huruvida individen är förälder eller ej. I den tredje kontrolleras det för ekonomiska faktorer så som utbildning, inkomst och socialbidrag. Den fjärde och sista modellen tar hänsyn till social bakgrund genom att kontrollera för inkomst och socialbidrag i uppväxthushållet. Att modellerna kontrollerar för de olika variablerna innebär att oddskvoterna gäller då värdena av de övriga variablerna hålls konstanta (Ibid.). Modellernas totala förklaringsvärde, alltså hur mycket de medtagna variablerna förklarar valet av boendeområde, redovisas genom pseudo R². Ett högt värde indikerar att modellen är väl anpassad till observerade värden och ett lågt värde indikerar att det finns ytterligare faktorer som har stor betydelse för valet av boendeområde.

3.3 Operationalisering

Nedan redovisas operationaliseringen av var och en av de variablerna som används i analysen.

Andel utlandsfödda i nuvarande boendeområde
Anger huruvida individen bor i ett område med hög andel utlandsfödda eller ej. Operationaliseras genom undersökningsåret 2003. Kohorten fyllde då 29 år, en ålder som individerna antas ha flyttat ifrån sina föräldrar, varpå måttet speglar individens vuxna levnadsförhållanden.

Variabeln skiljer ut de tio procent av urvalet som bor i de områden med allra högst andel utlandsfödda (30,6-85,0%²) varpå dessa studeras i relation till övriga (0-30,5%).

Andel utlandsfödda i uppväxtområde
Variabeln anger huruvida individen växt upp i ett område med hög andel utlandsfödda eller ej. Operationaliseras genom undersökningsåret 1990. Kohorten fyllde då 16 år, en ålder som individerna antas bo tillsammans med sina föräldrar, varpå måttet speglar individens uppväxtförhållanden.

² Procentuell del utlandsfödda i boendeområdet.

Andel utlandsfödda i uppväxtområde (forts.)	Variabeln skiljer ut de tio procent av urvalet som växt upp i områden med allra högst andel utlandsfödda (23,7-73,0%) varpå dessa studeras i relation till övriga (0-23,6%).
Födelseland	<p>Anger individens födelseland uppdelat i nio geografiska områden. Följande länder ingår i respektive område:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sverige • Norden – Finland, Danmark, Norge och Island • Västeuropa – samtliga europeiska länder bortsett från de som tillhör Östeuropa • Övriga västvärlden – USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland • Östeuropa – Baltikum, Polen, f.d. Tjeckoslovakien, f.d. Jugoslavien, Ungern, Rumänien, Bulgarien, Albanien och f.d. Sovjet • Mellanöstern – Turkiet, Cypern, Iran, Irak, Syrien, Israel, Jordanien, Kuwait, Bahrain, Qatar, Förenade Arabemiraten, Saudiarabien, Jemen, Egypten, Libyen, Tunisien, Algeriet och Marocko • Afrika – samtliga afrikanska länder bortsett från de som ingår i Mellanöstern • Asien – samtliga asiatiska länder samt Oceanien bortsett från Australien och Nya Zeeland • Sydamerika – samtliga sydamerikanska länder
	Sverige används som referenskategori.
Kvinna	Anger manligt eller kvinnligt biologiskt kön. Man används som referenskategori.
Förälder	Anger huruvida individen har barn eller ej, oavsett antal. Som barn räknas hemmavarande barn i åldern 0-17 år. Att ej ha barn används som referenskategori.

Inkomst uppväxt	Operationaliseras genom statistik från undersökningen år 1990. Anger familjens disponibla inkomst mätt i hundratals kronor per år utifrån följande klassindelning; 0-999, 1000-1999, 2000-2999, 3000-3999, 4000 eller mer. 0-999 används som referenskategori.
Socialbidrag uppväxt	Operationaliseras genom undersökningsåret 1990. Anger huruvida individen ingått i en familj som någon gång under året mottagit socialbidrag, oavsett summa. Nej används som referenskategori.
Utbildning	Anger individens högsta avslutade utbildningsnivå utifrån följande sju kategorier; kortare än 9 år, 9 år eller motsvarande, gymnasial högst 2 år, gymnasial längre än 2 år, eftergymnasial kortare än 3 år, eftergymnasial 3 år eller längre, forskarutbildning. Kortare än 9 år används som referens-kategori.
Inkomst	Operationaliseras genom undersökningsåret 2003. Anger familjens disponibla inkomst mätt i hundratals kronor per år utifrån följande klassindelning; 0-999, 1000-1999, 2000-2999, 3000-3999, 4000 eller mer. 0-999 används som referenskategori.
Socialbidrag	Operationaliseras genom undersökningsåret 2003. Anger huruvida individen ingått i en familj som någon gång under året mottagit socialbidrag, oavsett summa. Nej används som referenskategori.

3.4 Validitet

Som alla undersökningar har även denna styrkor och svagheter och i detta stycke redovisas för svagheter. Variablerna *andel utlandsfödda i uppväxtområde* och *andel utlandsfödda i nuvarande boendeområde* baseras på att undersökningsindividerna faktiskt bodde tillsammans med sina föräldrar, respektive flyttat hemifrån vid de båda undersökningstillfällena år 1990 och 2003. Antagandet om att så är fallet stärks dock av att medianåldern för att flytta hemifrån för de årskullar som föddes i slutet av 1970- och början av 1980-talen var 20,7 år för kvinnor och 21,7 år för män. I Stockholm var medianåldern ca 1,5 år högre än i glesbygd och mindre kommuner (SCB, 2006:3). Det finns inte heller någon garanti för att individerna faktiskt bor där de är mantalsskrivna, de kan alltså bo i områden som har högre eller lägre andel utlandsfödda. Denna typ av fel antas ändå jämnas ut sig i slutändan och därmed sakna inverkan på resultatet.

Ett metodproblem är att det råder multikolliniaritet mellan variablerna *utbildning*, *inkomst* och *socialbidrag*, vilket kan leda till att signifikanta resultat missas. De tre variablerna är alla starkt kopplade till individens ekonomiska situation och därmed kan det vara svårt att veta vilken eller vilka av dessa som påverkar vad och därmed har störst inverkan på resultatet.

4 Resultat

I detta avsnitt framförs resultaten från analyserna. Först redovisas förhållandet mellan uppväxtens boendeområde och boendeområdet i vuxen ålder i relation till andelen utlandsfödda i en bivariat analys och därefter i en multivariat.

4.1 Bivariat analys

För att ge en övergripande bild av hur sambandet ser ut mellan andelen utlandsfödda i uppväxtens boendeområde samt andelen utlandsfödda i det nuvarande boendeområdet redovisas nedan en korstabell där de båda variablerna jämförs.

Tabell 4.1 Procentuell fördelning av andel utlandsfödda i uppväxtområde samt andel utlandsfödda i boendeområde i vuxen ålder. (N = 19274)

	Uppväxtområde	Ej hög andel utlandsfödda	Hög andel utlandsfödda
Senare boendeområde	Hög andel utlandsfödda	7,3	34,4
	Ej hög andel utlandsfödda	92,7	65,6
		100	100

$\text{Chi}^2 = 1445,365$ $p = 0,000$

Tabell 4.1 visar att av de som vuxit upp boendeområden med hög andel utlandsfödda bor en tredjedel kvar i ett liknande område i vuxen ålder, medan två tredjedelar bor i ett område med lägre andel utlandsfödda. Resultatet visar ett starkt samband, vilket indikerar att ju större andel utlandsfödda i uppväxtområdet, desto större andel i boendeområdet i vuxen ålder. Anmärkningsvärt är ändå att en majoritet av de som vuxit upp områden med hög andel inte gör det i vuxen ålder. Chi^2 -värdet för korstabellen är signifikant varpå resultatet anses trovärdigt.

4.2 Multivariat analys

Genom logistisk regressionsanalys redovisas i tabell 4.2 sambandet mellan andelen utlandsfödda i uppväxtens boendeområde och andelen utlandsfödda i boendeområdet i vuxen ålder.

Modell 1

I modell 1 framkommer att oddset för att en individ bor i ett område med hög andel utlandsfödda i vuxen ålder ökar drygt fem gånger då hen vuxit upp i ett sådant, jämfört med en individ som inte vuxit upp i ett sådant. Oddset ökar ännu mer för individer med ursprung i Afrika och Mellanöstern, då ökningen är ytterligare sex respektive fem gånger. Oddset att en individ med afrikanskt ursprung ska bo i ett sådant i vuxen ålder är således 30 gånger större än att en svenskfödd individ ska bo i ett sådant i vuxen ålder. För individer med ursprung i Norden, Västeuropa, Asien och Sydamerika ökar oddset med mellan två och tre gånger. Ett ursprung i övriga västvärlden visar däremot inga signifikanta skillnader i förhållande till svenskfödda, varpå de båda grupperna i vuxen ålder bor i områden med lika andel utlandsfödda.

Modell 2

I nästa modell uppvisas små men signifikanta skillnader både mellan män och kvinnor samt mellan föräldrar och individer som inte är föräldrar. Oddset att bo i ett område med hög andel utlandsfödda minskar något för kvinnor jämfört med män. Kvinnor tenderar därmed att bosätta sig i områden med lägre andel utlandsfödda i vuxen ålder i högre utsträckning än vad män gör. Oddset att bo i ett område med hög andel utlandsfödda ökar till viss del då en individ är förälder och då det kontrolleras för övriga variabler ökar oddset än mer. Föräldrar tenderar således att bosätta sig i områden med hög andel utlandsfödda i högre utsträckning än vad de som inte är föräldrar gör. Det framkommer alltså att både kön och föräldraskap påverkar valet av boendeområde. Däremot påverkas betydelsen av födelseland i mycket liten utsträckning då de båda variablerna tas med i modellen. Män och kvinnor samt föräldrar och de som inte är föräldrar följer alltså samma flyttmönster oberoende av ursprung.

Modell 3

I den tredje modellen framkommer att social bakgrund har betydelse för oddset att bo i områden med hög andel utlandsfödda i vuxen ålder. Ju högre inkomst i uppväxthushållet desto mindre är oddset att bo i ett område med hög andel utlandsfödda. För de individer som vuxit upp i hushåll med en inkomst på 400 000 kronor eller mer per år mer än halveras oddset,

Tabell 4.2 Logistisk regressionsanalys av sambandet mellan andelen utlandsfödda i uppväxtens boendeområde och andelen utlandsfödda i boendeområdet i vuxen ålder.

(N = 19 274) Värdet anges i oddskvoter. (Nagelkerke används som pseudo R²)

Oberoende variabler	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Andel utlandsfödda uppväxt	5,160***	5,069***	4,672***	4,343***
Födelseland (ref. Sverige)				
Norden	2,036***	2,010***	1,856***	1,755**
Västeuropa	3,286***	3,236***	3,126***	3,109***
Övriga västvärlden	0,749	0,780	0,698	0,758
Östeuropa	1,886**	1,899**	1,691*	1,744**
Mellanöstern	4,585***	4,506***	3,347***	3,541***
Afrika	5,943***	5,988***	4,393***	4,263***
Asien	2,686***	2,769***	2,668***	2,569***
Sydamerika	2,786***	2,798***	2,435***	2,318***
Kvinna (ref. nej)		0,819***	0,825***	0,819***
Förälder (ref. nej)		1,257***	1,229***	1,461***
Inkomst uppväxt (ref. 0-999)				
1000-1999			0,690**	0,756*
2000-2999			0,672***	0,785*
3000-3999			0,524***	0,637***
4000 eller högre			0,365***	0,471***
Socialbidrag uppväxt (ref. nej)			1,541***	1,304**
Utbildningsnivå (ref. kortare än 9 år)				
9 år eller motsvarande				1,040
Gymnasial, högst 2 år				0,792
Gymnasial, längre än 2 år				0,703
Eftergymnasial, kortare än 3 år				0,700
Eftergymnasial, 3 år eller längre				0,574
Forskarutbildning				0,854
Inkomst (ref. 0-999)				
1000-1999				1,117
2000-2999				0,884
3000-3999				0,626***
4000 eller högre				0,527***
Socialbidrag (ref. nej)				1,524***
Pseudo R²	0,135	0,138	0,146	0,163

* = p < 0,050 ** = p < 0,010 *** = p < 0,001

jämfört med hushåll med en inkomst på under 100 000 kronor. Då analysen görs på svenskfödda och utlandsfödda för sig³ visas ett liknande resultat, den enda skillnaden är att det endast är de högre inkomstnivåerna som har betydelse för de utlandsfödda. För de familjer vars inkomst är mellan 100 000 kronor och 299 999 kronor per år uppvisas alltså inga skillnader i andelen utlandsfödda jämfört med de familjer vars inkomst är mindre än 100 000 kronor per år. Att under uppväxten motta socialbidrag ökar oddset med 50 procent. Då den sociala bakgrunden tas med i modellen minskar även födelselandets påverkan på oddset något.

Modell 4

I den sista modellen inkluderas ekonomiska faktorer så som utbildning, årets disponibla inkomst samt huruvida individen under året mottagit socialbidrag eller ej. Det framkommer att utbildning inte påverkar oddset och således följer individer med olika grad av utbildning samma flyttmönster. Det bör dock åter nämnas att det råder multikolliniaritet mellan dessa tre variabler vilket kan tänkas vara en förklaring till den uteblivna signifikansen. Inkomst visar sig däremot ha betydelse för det område individen bosätter sig i, ju högre inkomst desto mindre är oddset att bo i ett område med hög andel utlandsfödda. Oddset att en individ bosätter sig i ett område med hög andel utlandsfödda i vuxen ålder näst intill halveras då hen har en inkomst på 300 000 kronor per år eller mer i förhållande till de som har en inkomst på upp till 100 000 kronor per år. Modellen visar även att ett mottaget socialbidrag under året, oavsett summa, har betydelse för oddset. Att ha mottagit socialbidrag ökar oddset för att i vuxen ålder bo i ett område med hög andel utlandsfödda med 50 procent.

Den mer ingående analysen, som skiljer mellan svensk- och utlandsfödda, ger dock en annorlunda bild. Det framkommer att de ekonomiska faktorer som visats ha betydelse, alltså en högre inkomst samt att ha mottagit socialbidrag, nu endast har betydelse för svenskfödda individer. För de individer med en inkomst på 300 000 kronor eller mer per år halveras oddset och för de som någon gång under året har mottagit socialbidrag är oddset nära på fördubblat. För utlandsfödda individer visas däremot ingen skillnad varken mellan de med hög och låg inkomst eller mellan de som mottagit och de som inte mottagit socialbidrag. Skillnaden mellan de båda grupperna tyder på att det totala resultatet är missvisande för de utlandsfödda och anledningen till detta är att svenskfödda är överrepresenterade i urvalet. Modellen visar alltså att ekonomiska förhållanden har stor betydelse för oddset att bo i de områden med högst

³ Se bilaga 1.

andel utlandsfödda, men genom en mer djupgående analys framkommer att så endast är fallet för svenskfödda individer.

Även då ekonomiska faktorer inkluderas i analysen minskar födelselandets betydelse. Oddset för att en individ bor i ett område med hög andel utlandsfödda i vuxen ålder är nu drygt fyra gånger så högt då hen vuxit upp i ett sådant, jämfört med en individ som inte vuxit upp i ett sådant. Individer med ursprung i Afrika och Mellanöstern är fortfarande de som skiljer sig i högst grad från svenskfödda. Oddset att en individ med afrikanskt ursprung ska bo i ett område med hög andel utlandsfödda i vuxen ålder har, då det kontrolleras för övriga variabler, sjunkit från 30 till 18 gånger större än att en svenskfödd individ ska bo i ett sådant i vuxen ålder.

Analysens förklaringsvärde

Längst ner i tabellen anges pseudo R^2 -värdena för de olika modellerna. Dessa är alla låga och sträcker sig från 0,135 i modell 1 till 0,163 i modell 4. Att värdena inte är högre visar att det finns faktorer som spelar stor roll vid valet av boendeområde men som inte inkluderats i analysen. Då ökningen är större för modell 3 och 4 än vad den är för modell 2 visar att social bakgrund och ekonomiska förhållanden kan tillskrivas ett större förklaringsvärde än kön och föräldraskap. Detta blir också tydligt då oddset att bo i ett område med hög andel utlandsfödda minskar mer i modell 3 och 4 än vad det gör i modell 2. I modell 3 och 4 minskar oddset i ungefär samma utsträckning, men minskningen varierar i förhållande till ursprungsområde. I förhållande till social bakgrund samt nuvarande ekonomiska situation har alltså kön och föräldraskap endast en mindre betydelse för huruvida en individ bosätter sig i ett område med hög andel utlandsfödda i vuxen ålder. Det enda undantaget är för individer med ett ursprung i Asien för vilka social bakgrund har en mindre betydelse än kön och föräldraskap.

5 Diskussion

Resultaten visar entydigt att andelen utlandsfödda i uppväxtens boendeområde har betydelse för boendeområdet i vuxen ålder. I den bivariata analysen framkommer ändå att en majoritet av de som växer upp i dessa områden flyttar till områden med lägre andel utlandsfödda. I den multivariata analysen visas att de flesta av de kontrollerade variablerna även de har en betydelse för valet av boendeområde.

Det framkommer att män bor i områden med hög andel utlandsfödda i högre utsträckning än vad kvinnor gör. Möjliga förklaringar kan tänkas vara att kvinnor, oftare än män, träffar en partner med en högre socioekonomisk status än hennes egen och därmed även oftare flyttar till mer resursstarka områden eller att kvinnor rent generellt har en större flyttbenägenhet än män. Ytterligare en förklaring kan tänkas vara att män diskrimineras på bostadsmarknaden i högre utsträckning än kvinnor.

Föräldraskap ökar oddset för att bo i ett område med hög andel utlandsfödda och då det kontrolleras för ekonomiska faktorer ökar skillnaden än mer mellan de som är och inte är föräldrar. Den senare ökningen indikerar att det inte är den ekonomiska påfrestningen som föräldraskap innebär som ligger bakom resultatet.

Det visas att den vuxna individens inkomst påverkar valet av boendeområde, men då hänsyn tas till den mer djupgående analysen som skiljer mellan svensk- och utlandsfödda ser bilden dock annorlunda ut. För svenskfödda gäller att ju högre inkomst desto lägre är oddset att en individ som vuxit upp i ett boendeområde med hög andel utlandsfödda även bor i ett liknande område i vuxen ålder. Resultatet betonar de faktiska möjligheterna individen har att välja sitt boende. Resurssvaga individer får helt enkelt bosätta sig i områden som väljs bort av de som har möjlighet att välja fritt. För utlandsfödda visas däremot inga skillnader mellan hög- och låginkomsttagare i förhållande till boendeområde, varpå förklaringen till valet av boendeområde inte går att finna i inkomstnivån.

Även ett mottagande av socialbidrag har olika betydelse för de båda grupperna med svensk- och utlandsfödda och liksom ovan har svenskfödda kommit att styra resultatet. För denna grupp framkommer att ett mottagande av socialbidrag någon gång under året samvarierar med valet av boendeområde. Detta innebär att individer med samma inkomst men olika

inkomstkällor, lön alternativt socialbidrag, bosätter sig i områden med olika andel utlandsfödda. Det är alltså inte bara de knappa ekonomiska resurser som socialbidragsmottagande innebär som begränsar möjligheterna att flytta, utan det tycks också vara så att den sociala exkludering som följer med perioder av arbetslöshet har betydelse för svenskfödda. För utlandsfödda har mottagande av socialbidrag inte någon påverkan på graden av utlandsfödda i boendeområdet.

Även den sociala bakgrunden har en tydlig påverkan på valet av boendeområde i vuxen ålder. För alla inkomstnivåer (för utlandsfödda endast de vars inkomst var 300 000 kronor eller mer per år) visas skillnader i valet av boendeområde jämfört med de familjer vars inkomst är allra lägst. Genom en jämförelse mellan egen inkomst och uppväxthushållets inkomst framkommer att det endast är de högre inkomstnivåerna för den vuxna individen som har betydelse för oddset. Däremot visar samtliga inkomstnivåer i uppväxthushållet skillnader i förhållande till familjer med en inkomst på under 100 000 kronor per år, vilket indikerar att den sociala bakgrunden har en mycket stor betydelse för boendeområdet i vuxen ålder. Likaså finns skillnader mellan de som mottog, och de som inte mottog, socialbidrag under uppväxten. Att dessa skillnader kvarstår då det kontrolleras för den vuxna individens ekonomiska situation ger utrymme för en tolkning utifrån Bourdieus teori gällande habitus. Det kan således tänkas att barn som växer upp i resurssvaga hushåll inte ser sig själva bo i de mest resursstarka områdena, vilka samtidigt är de områden med lägst andel utlandsfödda, senare i livet. Därmed utesluts de resursstarka boendeområdena ifrån deras preferenser. Utifrån habitus kan det alltså sägas att dessa barn begränsar sig själva ifrån att bosätta sig i dessa områden även om de har de faktiska möjligheterna.

Resultatet visar att andelen utlandsfödda i uppväxtområdet påverkar andelen utlandsfödda i boendeområdet i vuxen ålder. För de som bor i områden med hög andel utlandsfödda under uppväxten ökar oddset med drygt fem gånger för att även bo i ett liknande område i vuxen ålder, jämfört med de som inte vuxit upp i ett sådant område. Det ökade oddset minskar till drygt fyra gånger då modellen konstanthåller för övriga faktorer. Alltså är det möjligt att tala om en reproduktion av etnisk boendesegregation mellan generationer och därmed även en reproduktion av de sociala förhållanden som förekommer inom olika boendeområden (boende i resurssvaga områden karaktäriseras av högre arbetslöshet, lägre inkomster, högre ohälsotal och starkt bidragsberoende). Dock framkommer att de allra flesta ändå bryter mot detta sociala flyttmönster då en majoritet av de som vuxit upp i områden med hög andel utlandsfödda senare i livet bosätter sig i ett område med lägre andel utlandsfödda.

För att motverka den sociala reproduktionen krävs en förståelse för de bakomliggande processerna. I tidigare studier, gällande bl.a. arbetsmarknad och inkomst har det framkommit att utbildning har en stor betydelse för just denna reproduktion. Huruvida detta är fallet eller ej gällande bostadsmarknaden går inte att säkerställa genom denna studie, då den uteblivna signifikansen kan tänkas bero på den rådande multikollineariteten mellan utbildnings-, inkomst- och socialbidragsvariablerna.

Molina (2005) menar att det finns tre olika förklaringsmodeller för hur etnisk boendesegregation uppkommer, en strukturalistisk, en kulturbaserad samt en som betonar samspelet mellan människor och institutioner. Den senare har ofta en politisk och medial betydelse samt en diskrimineringsaspekt. I detta arbete finner den strukturalistiska modellen stöd i att inkomst påverkar valet av boendeområde. Utifrån den teoretiska grunden görs tolkningen att ekonomiska resurser ger större valmöjligheter på bostadsmarknaden. Detta gäller dock endast för svenskfödda individer och därmed går tolkningen för de båda grupperna delvis isär. För utlandsfödda saknas en koppling till inkomstnivå, varpå det öppnas upp för andra förklaringsmodeller. Att diskutera resultatet i termer av diskriminering, eller i relation till den kulturbaserade förklaringsmodellen som menar att individer väljer att bosätta sig i områden där invånarna liknar dem själva, är delvis vanskligt då studien inte bygger på data gällande detta. Dock finns utrymme för att segregation till viss del är en effekt av en eller båda av dessa, dels då det totala förklaringsvärdet av den information som tagits med i undersökningen är relativt lågt, dels då analysen av utlandsfödda visar just att förklaringen till deras flyttmönster ligger utanför denna studie. En eventuell förekomst av en etnisk diskriminering inom bostadsmarknaden stöds av att oddset att bo i ett område med hög andel utlandsfödda ökar mest för individer med ursprung i Afrika och Mellanöstern i förhållande till svenskfödda (Ahmed & Hammarstedt, 2008; Ondrich, Stricker & Yinger, 1999) som visar att det är individer med ursprung i Mellanöstern som är mest utsatta. Att oddset att bo i områden med hög andel utlandsfödda är högre för individer med ursprung i Västeuropa än vad det är för individer med ursprung i Asien och Sydamerika går däremot emot det förväntade resultatet att andelen utlandsfödda i boendeområdet samvarierar med graden av synlighet.

Molinas tredje förklaringsmodell tydliggör också hur politiska beslut bidrar till boendesegregationens uppkomst. I förhållande till den politiska aspekten kan studiens resultat tolkas som att de politiska beslut som bidragit till den ökade segregeringen inte bara har en påverkan på de individer som direkt berörts av besluten, utan även en påverkan på deras barn. Att resurser riktats till att bl.a. höja den allmänna bostadsstandarden istället för att gå till det

ursprungliga målet att skapa integrering, har således varit på en generationsöverskridande bekostnad av resurssvaga grupper. Då politiska beslut till viss del legat bakom segregationens utbredning krävs att dagens politiker tar ett aktivt ansvar för att motverka segregationen.

Ytterligare en anledning till att framhäva det politiska ansvaret är att jämförelsen mellan de två tidigare studierna som kopplat ihop etnisk boendesegregation och social reproduktion visar att det krävs etnisk integrering för att skapa ekonomisk integrering, men att etnisk integrering inte nödvändigtvis följer av ekonomisk integrering. Om politiker fokuserar den etniska sammansättningen i olika boendeyråden följer således att de samtidigt skapar förutsättningar för ekonomisk integrering.

Molina framhåller även det mediala ansvaret. Media kan, genom att nyansera den stereotypa bilden av områden med hög andel utlandsfödda och i större utsträckning framhålla dess positiva egenskaper, medverka till att höja attraktionsvärdet för dessa områden. På så sätt kan dels segregationen, dels stigmatiseringen av de utsatta områdenas invånare minska.

Kunskap gällande hur flyttmönster skapas är viktig och det krävs mer forskning på området. Denna studie har visat att uppväxtområdet har betydelse för valet av boendeyråde senare i livet, men det krävs mer ingående studier gällande motiven bakom enskilda individers val. Detta kan med fördel göras med en kvalitativ ansats, men småskaliga kvantitativa studier kan självklart också bidra till en ökad förståelse.

Som avslut kan nämnas att boende är mer än tak över huvudet och att den etniska boendesegregationen är problematisk. Det är dock bara de mest utsatta grupperna som drabbas av problem kopplade till segregationen. Resurssvaga grupper är ofta i behov av andra som kan föra deras talan, vilket gör problemet lättare att negligera av samhället i stort. Genom samhällets agerande i frågor som denna tydliggörs dominerande ideologier, majoritetsbefolkningens föreställning om verklighetens beskaffenhet. För att komma åt strukturella ojämlikheter är det viktigt att dessa ideologier tydliggörs.

Källförteckning

Ahmed, A. & Hammarstedt, M. (2008) Discrimination in the rental housing market: A field experiment on the Internet. *Journal of Urban Economics*. 64. 362-372.

Almgren, E., Amnéus, I., Eriksson, L., Hemström, Ö., Inkinen, M., Lundh, A., Pettersson, L., Rosengren, P. G. & Rurling, Å. (2011) Högskoleverkets årsrapport 2011:8.

Andersson, R. (2001) Egenföretagandets etniska geografi i Sveriges storstadregioner. I: Andersson, R. *Marginalisering eller integration: Invandrares företagande i svensk retorik och praktik*. Stockholm: NUTEK.

Andersson, R., Hedman, J., Hogdal, J. & Johansson, S. (2006) *Planering för minskad boendesegregation* Ödeshög: AB Danagårds Grafiska.

Andersson, R. (2007) Ethnic Residential Segregation and Integration Processes in Sweden, I: Karen Schönwälder (red.). *Residential Segregation and the Integration of Immigrants: Britain, the Netherlands and Sweden*, Discussion Paper Nr. SP IV 2007-602. Berlin: Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung.

Andersson, R., Bråmås, Å. & Hogdal, J. (2007) *Segregationens dynamik och planeringens möjligheter. En studie av bostadsmarknad och flyttningar i Malmöregionen*. Malmö: Stadskontoret.

Andersson, R., Bråmås, Å. & Hogdal, J. (2009) *Fattiga och rika - segregerad stad. Flyttningar och segregationens dynamik i Göteborg 1990-2006*. Stadskansliet i Göteborg.

Bitterman, D. (2010) Boendesegregation. I: *Social rapport 2010*. Västerås: Edita Västra Aros

Bourdieu, P. (1973) "Culture Reproduction and Social Reproduction" I: Brown, R. (red.) *Knowledge, education and Culture Change*. London: Tawistock Publications Limited.

Bourdieu, P. (1994) *Kultursociologiska texter*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion.

Bourdieu, P. (1995) *Praktisk förnuft. Bidrag till en handlingsteori*. Stockholm: Daidalos.

Boverket (2006) *Årsredovisning 2005*. Karlskrona: Boverkets kopiering.

Carmichael, F. (2000) Intergenerational mobility and occupational status in Britain. *Applied Economic Letters*, 7, 391-96.

Carpusor, A. & Loges, W. (2006) Rental Discrimination and Ethnicity in Names. *Journal of Applied Social Psychology*, 36: 934-952.

Chevalier, A. (2001) *Just like daddy: the occupational choice of UK graduates*. Royal Economic Society Annual Conference 47. Royal Economic Society.

- Edling, C. & Hedström, P. (2003) *Kvantitativa metoder. Grundläggande analysmetoder för samhälls- och beteendevetare*. Lund: Studentlitteratur
- Ehn, S. (1992) *Så här bor vi - om invandrares liv och boende*. Stockholm: Bygghörsningsrådet.
- Ericsson, U., Molina, I. & Ristilampi, P. (2002) *Miljonprogram och media: föreställningar om människor och förorter*. Stockholm: Riksantikvarieämbetet; Norrköping: Integrationsverket.
- Fossett, M. & Warren W. (2005) Overlooked Implications of Ethnic Preferences for Residential Segregation in Agent-Based Models. *Urban Studies* 42(11):1893–1917.
- Franzén, M. (2001) Problemet segregation: en orättvis jämförelse. I Magnusson, L. (red): *Den delade staden. Segregation och etnicitet i stadsbygden*. Umeå: Boréa Bokförlag.
- Hogan, B. & Berry, B. (2008) Racial and Ethnic Biases in Rental Housing: An Audit Study of Online Apartment Listings. I: *City & Community*. 10(4) 351-372.
- Jonsson, J.O., Grusky, D.B., Di Carlo, M., Pollak, R. & Brinton, M.C. (2009) Micro-Class Mobility. Social Reproduction in Four Countries. *American Journal of Sociology*. 114(4) 977-1036.
- Karabel, J. & Astin, A. W (1975) Social Class, Academic Ability, and College "Quality". *Social Forces*, 53(3), 381-398.
- Keels, M. (2008) Residential attainment of now-adult Gautreaux children: Do they gain, hold, or lose ground in neighborhood ethnic and economic segregation. *Housing Studies*, 23(4) 541-564.
- Kling, J. R., Liebman, J. B., Katz, L. F. & Sanbonmatsu, L. (2004) *Moving to opportunity and tranquility: Neighborhood effects on adult economic self-sufficiency and health from a randomized housing voucher experiment*.
- Lilja, E. & Pemer, M. (2010). Boendesegregation – orsaker och mekanismer, bilaga 1 i *Socialt hållbar stadsutveckling – en kunskapsöversikt*. Karlskrona: Boverket.
- Lewenhaupt, A. (1995) I: Nationalencyklopedin (Bd 17) Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker AB.
- Ljungberg, A. & Wilén, A. (2008) *Integration – en beskrivning av läget i Sverige*. Örebro: SCB-Tryck.
- Michelson, W. (1977) *Environmental Choice, Human Behavior, and Residential Satisfaction*. New York: Oxford University Press.
- Molina, I. (2006) *Etnisk diskriminering i boendet*. Norrköping: Integrationsverket.
- Nordström Skans, O. & Åslund, O. (2009) *Segregation i storstäderna*. Stockholm: SNS förlag.
- Ohlsson, I. (1969) *Historisk statistik för Sverige*. Stockholm: KL Beckmans Tryckerier AB.

Ondrich, J., Stricker, A. & Yinger, J. (1999) Do landlords discriminate? The incidence and causes of racial discrimination in rental housing markets. *Journal of Housing Economics*, 8(3), 185-204.

Pripp, O. (1990) *Kulturbundna attityder och anpassningar till bostadsmiljön. En boendeundersökning bland turkar och kurder i Fittja*. Byggforskningsrådet Rapport R5:1990. Stockholm

SCB, (2006) *Boendeort avgör när man flyttar hemifrån*. Välfärd 2006:3.

Özuekren, A. S. & Magnusson, L. (1997) Housing conditions of Turks in Sweden. I: Özuekren, A. S. & van Kempen, R. (red.) *Housing conditions of Turks in European Cities*. London: ERCOMER, Malcolm Cross' publisher.

Offentliga tryck

Prop 1997/98:165 (1998) *Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet*. Finansdepartementet.

SOU 1993:85. Erikson, R. & Jonsson, J. (1993) *Ursprung och utbildning: social snedrekrytering till högre studier*. Huvudbetänkande av utredningen om den sociala snedrekryteringen till högre studier.

Elektroniska källor

Migrationsverket (2009) *Ett år med nya regler för arbetskraftsinvandring*. Rapport 1. Nedladdad 111112 från Migrationsverkets hemsida, http://www.migrationsverket.se/download/18.328c487f1254a87392180003410/ettarmednyareglerforAT_sv.pdf

Bilaga 1.

Logistisk regressionsanalys av sambandet mellan andelen utlandsfödda i uppväxtens boendeområde och andelen utlandsfödda i boendeområdet i vuxen ålder. (N = 17 840) Värdet anges i oddskvoter. (Nagelkerke används som pseudo R²)

Oberoende variabler	Svenskfödda	Utlandsfödda
Andel utlandsfödda uppväxt	4,448***	3,960***
Kvinna (ref. nej)	0,853**	0,676**
Förälder (ref. nej)	1,417***	2,068***
Inkomst uppväxt (ref. 0-999)		
1000-1999	0,752*	0,837
2000-2999	0,708**	0,792
3000-3999	0,562***	0,701**
4000 eller högre	0,396***	0,499*
Socialbidrag uppväxt (ref. nej)	1,432**	1,904***
Utbildningsnivå (ref. kortare än 9 år)		
9 år eller motsvarande	1,070	1,266
Gymnasial, högst 2 år	0,792	0,886
Gymnasial, längre än 2 år	0,646	0,721
Eftergymnasial, kortare än 3 år	0,609	0,670
Eftergymnasial, 3 år eller längre	0,507	0,374*
Forskarutbildning	1,034	0,000
Inkomst (ref. 0-999)		
1000-1999	1,147	1,085
2000-2999	0,907	0,900
3000-3999	0,644***	0,675
4000 eller högre	0,498***	0,824
Socialbidrag (ref. nej)	1,890***	0,798
Pseudo R²	0,094	0,151

* = p < 0,050 ** = p < 0,010 *** = p < 0,001